

УДК 636.2:636.028:636.083.31.003.13

Польовий Л.В., д. с.-г. н., професор

Пікула О.А., асистент

Вінницький національний аграрний університет

Польова О.Л., к. екон. н., доцент©

Житомирський державний технологічний університет

РІЗНІ СПОСОБИ УТРИМАННЯ СУХОСТІЙНИХ КОРІВ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ СКОРОЧЕННЯ ТЕРМІНУ ТІЛЬНОСТІ

Дослідженнями доведено про доцільність у підприємствах з виробництва молока обладнувати для сухостійних корів спеціальні секції та передбачити утримувати корів безприв'язно, а утримання сухостійних корів разом із дійними коровами не передбачати.

Більш ефективно утримувати дійних корів безприв'язно на глибокій підстилці у порівнянні із боксовим. При цьому рівень рентабельності підвищується на 6, 71%

***Ключові слова:** ефективність, способи, утримання, сухостійні, виручка, реалізація, прибуток, надій.*

Вступ. У ринкових умовах виробництво продукції тваринництва крім підвищення молочної продуктивності корів, особливе місце займають технологічні процеси та вплив їх на перебіг тільності корів у сухостійний період, як елемент технології підготовки їх до отелів та наступної лактації. Відомі норми технологічного проектування скотарських підприємств потребують доповнення за створенням умов по скороченню тільності корів [1].

Так, вчені [2] пропонують на малих фермах сухостійних корів виділити в окрему ізольовану секцію, де вони утримувались у спеціально обладнаних індивідуальних боксах. Це дозволяє краще підготувати корів до лактації ніж при утриманні їх у період сухостою разом з дійними коровами.

Наукові дослідження ряду авторів показують, [3] що новостворені породи потребують особливо уваги не тільки до збереження породних особливостей, але і їх покращення тому, що недостатньо висвітлені питання пов'язані з тривалістю тільності корів.

Доведено, що на термін тривалості тільності впливає багато факторів, і найбільш важливими з них є стан здоров'я тварин, їх генетичний рівень, умови годівлі, утримання, особливо у сухостійний період, підготовка до отелення тощо [4].

У той же час конкретних даних про відтворні здатності корів української чорно-рябої молочної породи в залежності від умов утримання їх у сухостійний період недостатньо.

Тому, дослідження різних способів утримання сухостійних корів та

ефективності скорочення терміну тільності с актуальними у сучасних умовах ведення галузі молочного скотарства та удосконалення української чорно-рябї молочної породи.

Матеріал і методи. Дослідження були направлені на аналіз економічних показників при різних умовах утримання сухостійних корів (на прив'язі разом з дійними коровами; в ізольованій груповій клітці на 5 голів та безприв'язно у боксах) (перший дослід), утримання корів у лактаційний період у боксах і на глибокій підстилці (другий дослід) та ефективність виховування телят до 6-місячного віку в залежності від способу утримання їх матерів в СТОВ "Батьківщина" с. Стрижавка Вінницького району Вінницької області з дослідженням змін терміну тільності. У піддослідній групі було відібрано за принципом груп-аналогів, по 20 корів. Умови годівлі та механізація доїння були єдиними для всіх тварин.

Ефективність досліджень визначені за В.К. Кононенком, І.І. Ібатулліним, В.С. Патровим (2000), де визначені витрати кормів (корм, од.), витрати праці (люд.-год.), загальні витрати на утримання та експлуатацію приміщень (грн.), виручка від реалізації продукції (молоко, жива маса), собівартість (грн.), прибуток (грн.), рентабельність (%).

Результати досліджень. Спосіб утримання корів у сухостійний період суттєво впливає на тривалість тільності піддослідних корів української чорно-рябї молочної породи. Так, традиційне утримання корів на прив'язі та відсутність спеціально обладнаних ізольованих секцій вимушує товаровиробників молока підготовляти корів до отелів та наступної лактації разом із дійними коровами. Встановлено, що тривалість тільності корів, які утримувались і сухостійний період разом із дійними коровами дещо продовжена і складає 291 день. У той же час при утриманні сухостійних корів безприв'язно в ізольованій секції скорочує термін тривалості тільності у порівнянні із традиційним - на 4,44%. Це вплинуло на витрати кормів за першу тільність (табл. 1). Витрати кормів зменшились на 2,47%, затрати праці - на 24,14% та загальні виробничі затрати - на 9,94%.

Таблиця 1

Економічна ефективність скорочення терміну тільності корів за різних способів утримання у сухостійний період

Показник	Спосіб утримання корів у сухостійний період		Дослід у % до контролю
	на прив'язі разом з дійними коровами (контроль)	безприв'язно в ізольованих секціях (дослід)	
Тривалість тільності, днів	291±1,39	281±1,21***	96,56
Витрати корму за період тільності, корм. од.	4909,2	4788,2	97,53
Витрати праці за період тільності, люд.-год.	9623,4	7300,4	75,86
Загальні виробничі затрати за період тільності, грн.	6521,3	5909,4	90,06

Отриманні дані свідчать про доцільність обладнання для сухостійних корів спеціальних ізольованих секцій, що дозволяє створювати для них кращі умови

мікроклімату та скороченню терміну тільності.

Результати досліджень впливу умов утримання сухостійних корів на вирощування телят до 6-ти місячного віку представлені у таблиці 2.

Вирощування телят від корів, які утримувались за різних способів у сухостійний період при однакових умовах годівлі показало, що на 1 кг приросту живої маси телят до 6-місячного віку при утриманні сухостійних корів разом з дійними на прив'язі витрачено кормів по 4,30 корм, од., а при утриманні корів у груповій клітці безприв'язно - 3,79 корм, од., або менше на 17,8% (табл. 2).

Таблиця 2

Економічна ефективність вирощування телят до 6-ти місячного віку в залежності від способу утримання корів у сухостійний період

Показник	Спосіб утримання корів у сухостійний період		Дослід у % до контролю
	на прив'язі разом з дійними коровами (контроль)	безприв'язно в ізольованих секціях (дослід)	
Тривалість тільності, днів	291±1,39	281±1,21***	96,6
Жива маса телят при народженні, кг	33,9±1,20	43,2±1,09***	127,4
Жива маса телят в 6 місяців, кг	171,4±6,04	199,1±5,58**	116,2
Витрати кормів до 6 місяців, корм, од.	591	591	100
на 1 кг приросту живої маси, корм, од.	4,30	3,79	88,2
Прямі затрати праці на 1 кг приросту живої маси, люд.-год.	8,21	7,24	88,2
Виручка від реалізації однієї голови, грн.	4113,6	4778,4	116,2
Собівартість 1 ц живої маси, грн.	1913,2	1647,0	86,1
Витрати на виробництво телятини, грн.	3279,2	3279,2	100,0
Прибуток, грн.	834,4	1499,2	179,7
Рівень рентабельності, %	25,44	45,72	20,28

Із даних таблиці 2 видно, що прямі затрати праці на 1 ц приростів живої маси телят контрольної групи склали 8,21 люд.-год., що більше ніж у дослідній - на 17,8%.

Собівартість 1 ц живої маси телят дослідної групи була меншою на 13,9% у порівнянні із контрольною, прибутки більші на 79,7%, рівень рентабельності - на 20,28%.

Отримані дані досліджень ефективності вирощування телят до 6-місячного віку в залежності від способу утримання матерів у сухостійний період показали про доцільність утримання корів у сухостійний період в групових клітках безприв'язно.

Важливо було визначити, яким чином впливає безприв'язне утримання корів у період лактації. Матеріали досліджень показали, що, за 305 днів надій у корів

при утриманні на глибокій підстилці були більшими на 4,8% у порівнянні з боксовим (табл. 3).

Таблиця 3

Економічна ефективність різних способів утримання корів української чорно-рябої молочної породи (на одну голову)

Показник	Спосіб утримання		На глибокій підстилці у % до боксового утримання
	у боксах	на глибокій підстилці	
Надій за 305 днів, кг	5368,2	5626,4	104,81
Затрати кормів на 1 кг молока, корм. од.	1,02	0,97	95,39
Затрати праці на 1 кг молока, люд.-год.	2,28	1,92	84,21
Реалізовано молока, кг	4401,9	4613,4	104,81
Виручка від реалізованого молока, грн.	8143,5	8534,8	104,81
Виробничі затрати, грн.	7309,1	7225,2	98,85
Прибуток, грн.	834,4	1309,6	156,95
Рівень рентабельності, %	11,41	18,12	6,71

Із даних таблиці 3 видно, що при утриманні корів на глибокій підстилці затрати кормів зменшились на 4,16%, затрати праці - на 4,79%, виробничі затрати - на 1,15%, прибуток збільшується на 56,95% та рентабельність - на 6,71%.

Встановлено, що більш раціональним утриманням сухостійних корів є безприв'язне на глибокій підстилці у порівнянні з боксовим та з подальшим їх утриманням у лактаційний період.

Оптимізація умов утримання корів дає змогу скоротити тривалість періодів відтворного рівня, забезпечити підвищення молочної продуктивності. Такі технологічні рішення дозволяють не тільки раціонально використовувати тваринницькі будівлі, але й підвищувати продуктивність худоби до 12,53 % у порівнянні із стандартом породи, або мати перевагу безприв'язного утримання на глибокій підстилці над боксовим за витратами кормів 4,61%, затратах праці -4,79% та більшим прибутком на 56,95%.

Висновки. 1. Дослідженнями доведено про доцільність у підприємствах з виробництва молока обладнувати для сухостійних корів спеціальні секції та передбачити утримати корів безприв'язно, а утримання сухостійних корів разом із дійними коровами не передбачати.

2. Більш комфортні умови утримання сухостійних корів в ізольованих секціях покращують підготовку корів до отелів та наступної лактації. Важливо те, що термін тривалості тільності скорочується, підвищується ефективність експлуатації сухостійних корів.

3. Телята, які отриманні від корів при безприв'язному утриманні у період сухостою мають суттєві переваги (27,4%) при народженні за живою масою та у 6-місяців - на 16,2%. Рівень рентабельності підвищився при вирощуванні телят на 20,28% в кращих умовах підготовки їх матерів до отелів.

4. Більш ефективно утримувати дійних корів безприв'язно на глибокій підстилці у порівнянні із боксовим. Рівень рентабельності підвищується на 6,71%.

Література

1. Демчук М.В. Сучасні вимоги до перспективних технологій виробництва продукції скотарства / М.В. Демчук / Науковий вісник ЛДАВМ. - Львів, 2002. - Т.4(2), 4.5.- С. 112-120.
2. Сохатский П. Особенности роста и спермопродуктивности быков в зависимости от продолжительности сервис - и сухостойного периодов матерей / П. Сохатский, М.Гавриленко // Молочное и мясное скотоводство, 2000, – № 6 – С. 28-29.
3. Зубець М.В. Сучасні методи селекційно-нлемінної роботи в молочному скотарстві/М.В. Зубець, Ю.М. Карасик - К.: Вища школа, 1992. - 133с.
4. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології./ В.А. Яблонський - К.: Мета, 2002. -159-12-65.

Summary

Poleviy L.V., doctor of s.-ñ. sciences, professor

Pikula O.A., an assistant

Vinnitsya national agrarian university, s. Vinnitsya, Ukraine

Poleva O.L., candidate of economic of sciences, associate professor,

Zhytomyr state technological university s. Zhytomyr, Ukraine

DIFFERENT METHODS OF MAINTENANCE OF COWS OF DEAD TREES AND EFFICIENCY OF REDUCTION OF TERM TIL'NOSTI

It is well-proven researches about expedience in enterprises from the production of milk to equip for the cows of dead trees the special sections and to provide for to retain the cows of bezpriv'yazno, and together with milch cows not to foresee maintenance of cows of dead trees. More effectively to retain the milch cows of bezpriv'yazno on the deep bedding in comparison from boksovim. Thus the level of profitability rises on 6,71%

Рецензент - д.с.-г.н., проф. Півторак Я.І.